

Iz Kaire v Bagdad

Prvi del: Tisoč kilometrov ob Nilu

Vrata v Egipt

2

»Hvala Bogu, da danes šele komaj šestič dežuje!« sem godrnjal in se tesneje zavil v površnik.

»Ne pozabite, da smo v januarju in da imamo sedaj tu doli deževno dobo!« se je škodoželjno muzal oče Ferdinand in se skrival pod svoj ogromni dežnik.

»Pa pravijo, da vlada v Egiptu večno poletje in govorijo o večnomodrem nebu -!«

»Aleksandrija ima sredozemsko podnebje, v zimskih mesecih pri nas dežuje in tudi pošteno mrzlo je včasih. Više gori, že v Kairi na primer, pade vse leto komaj par kapljic dežja, in še više v Egiptu pa vobče ne vedo, kaj je dež in kakšni so oblaki.«

»To je dobro, sicer bi moral pisati domov po dežnik. - Toda povejte mi, dobri oče, kaj je tisto tamle?«

Hodila sva ob morju. Na levi stojijo visoke palače, na desni pa objema kamenita ograja v ogromnem polkrogu morje, prazno pristanišče, ne tisto, ki sem se v njem sinoči izkrcał. Ob koncu polkroga, daleč zunaj v morju, štrlijo iz morja kvišku razvaline iz davnih dni.

»Tole je staro pristanišče iz časov Aleksandra, največje je bilo, kar jih je poznal stari svet. Pesek ga je zasul, ni več za rabo. Pa izkopali ga bodo in porabili za osebni promet. In tamle zunaj je Faros, midva pa stojiva približno na heptastadionu, na nasipu, ki je po njem Aleksander zvezal otok Faros z mestom.«

»Neverjetno -! Nasip je bil vendar ozek. Tu pa stoji kar celo mesto -!«

»Seveda! Ko so arabski kalifi vladali v Egiptu in še pozneje pod Turki je mesto

propadlo, morje je naplavilo pesek ob nasip, tudi ljudje so storili svoje, razširili so nasip, da bi dobili prostora za mesto - in dandanes je heptastadion pol kilometra širok. Večji del arabskega mesta stoji na njem.«

»In tamle, pravite, je Faros, nekdanje osmo čudo sveta? Največji svetilnik, ki ga je stari vek poznal in ki so vrh njega kurili ponoči velikanski kres, da je ladjam pot kazal?«

»Tam je Faros bil. Kar sedaj vidite, se Faros imenuje, pa razvaline so iz 15. stoletja. Stojijo pa na temeljih nekdanjega svetilnika. Tam, kjer je danes arabski del mesta, in še dalje zunaj, kjer je kraljeva palača in kopališče, tisto je pa otok Faros. Tam so, kakor veste, 72teri Judje prevajali Mojzesovo postavo v grški jezik.«

»Hm -! Prevajali so, aleksandrijski Judje, pa da jih je bilo 72 in da so prevajali na Farosu vsak zase, nazadnje pa da so si bili vsi prevodi dobesedno enaki, to je bajka, ki jo pripoveduje talmud.«

»Pa povejte mi, ker že vse tako dobro veste, kje je pa cerkev, ki je v njej pridigoval sv. Marko, kje je prestolica Velikega Atanazija, Cirila? In najbolj radoveden pa sem, kje je stal Museion, slavna aleksandrijska modroslovna šola s svojimi 700.000 knjigami?«

»Tega pa ne vem, četudi sem že skoraj dve leti v Aleksandriji. Sploh menda tega nihče ne bo nikoli dognal. Staro mesto je popolnoma izginilo. Ljudje pravijo, da ga je morje požrlo.«

»No, mislim, da se je razvalinam Aleksandrije godilo kakor vsakim drugim razvalinam. Marmor in kamenje, kar ga je bilo uporabnega, so pozidali v nove hiše, ruševine pa so poravnali in zvozili v morje ter razširili heptastadion. V tem smislu prav sodijo ljudje, če pravijo, da je morje mesto požrlo.«

»Premalo je zanimanja za starinska vprašanja v Aleksandriji. Premalo kopljejo in raziskujejo.«

»Seveda! Vse bolj se zanimajo za denar, je videti, za kupčije, za cene bombaža in sladkorja in drugih takih reči, ki jih Egipt prideluje. Mar jim je razvalin -!«

»Pa nekaj starin vendarle imamo! Na primer Pompejev steber -!«

»- ki s Pompejem nima nič skupnega!«

»Katakombe -!«

»Niso kdove kaj! Kdaj pa si ogledava te znamenitosti?«

»Popoldne. Sedaj pojdeva po arabskem mestu in v novo pristanišče, potem pa z električno domov k obedu.«

Šla sva torej v arabski del mesta. Ulice so ozke, umazane, zatohle, malo tujcev je videti, tem več pa Arabcev v dolgih kuftánih in pisanih turbánih; živahno, glasno življenje polje po ulicah. Tu je edini kos Orienta, kar ga je še ostalo v Aleksandriji, ki je sicer že čisto svetovno mesto in se ne loči mnogo od drugih pristanišč Sredozemskega morja.

Bila sva tudi v pristanišču. Prava "vrata Egipta"! Gore bombaža, v metrske cule ozko stisnjenega, neštete vreče riža, zaboji sladkorja se kopičijo in čakajo na izvoz. Bombaž, sladkor in riž so namreč glavni pridelki Egipta, zlasti Gornjega. Bombaž potuje največ na Angleško in marsikatera obleka, ki jo nosimo, je ležala kdaj kot surov bombaž v aleksandrijskem pristanišču.

V nekem skladišču je strašno dišalo po čebuli. Potipal sem vrečo, res je bila čebula. Spomnil sem se, da so že svoj čas Izraelci hvalili egiptovsko čebulo in da se jim je v Sinajski puščavi po njej tožilo.

Obiskala sva tudi vrlega tržaškega Slovenca, ki se Vrli tudi piše. Gostilno ima v pristanišču, zelo dobro mu gre. Med drugim prodaja tudi hrvaški pelinkovec, štajerska jabolka, vrhniške konzerve, kislo zelje in kranjske klobase.

Opoldne sva se vrnila domov. Stanoval sem v "Zavetišču". Mariborske šolske sestre imajo namreč v Aleksandriji zavod za slovenske dekleta, ki pridejo v Aleksandrijo službo iskat. Hodijo jih čakati k parnikom, poiščejo jim službe pri poštenih ljudeh in skrbijo zanje, kadar so brez službe. Važno in požrtvovalno je njihovo delo, le žal da so v precej težavnem gmotnem položaju. In še hišo jim hočejo vzeti.

Slovenskih deklet je v Aleksandriji baje okrog pet tisoč. Po večini so Goričanke, Primorke. Za njihov dušni blagor skrbijo slovenski frančiškani, - tisto leto je bil doli oče Ferdinand. Tudi društveno življenje jim vodi. Svojo knjižnico imajo, igre prirejajo in petje gojijo. Mnogo je v Aleksandriji tudi Dalmatincev, po večini so

trgovci, nekateri so zelo bogati.

O narodni zavesti naših ljudi v Aleksandriji bi se dala marsikatera reči -. Koliko nam jih tam doli ukradejo Lahi -! Pa smo si mi doma sami največ krivi, če se nam vsako leto toliko ljudi v tujini izgubi -.